

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 781/2016-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. novembra 2017 v senáte zloženom z predsedu senátu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou Mgr. Romanou Paliderovou, Jégého 220/19, Bratislava, ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 274/2010, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 274/2010 porušené boli.

2. Okresnému súdu Trenčín prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 274/2010 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Trenčín povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trenčín je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet zástupkyne Mgr. Romany Paliderovej, Jégého 220/19, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. augusta 2016 doručená s'ťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátkou Mgr. Romanou Paliderovou, Jégého 220/19, Bratislava, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 274/2010 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. S'ťažovateľ v s'ťažnosti uviedol, že na okresnom súde je pod sp. zn. 11 C 274/2010 vedené konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ktoré bolo začaté 7. septembra 2010 a v ktorom okresný súd koná neefektívne a spôsobuje vo veci zbytočné prierahy. Zdôraznil, že od podania návrhu na súde ku dňu podania s'ťažnosti uplynula lehota takmer 6 rokov a vo veci nie je právoplatne rozhodnuté. Za oneskorené považoval nariadenie pojednávania na 4. október 2011, čo bolo po uplynutí 1 roku a 27 dní. Opísaním ďalších konkrétnych úkonov okresného súdu s ich časovým vymedzením s'ťažovateľ poukázal na opakovanú nečinnosť súdu. Nápravu neprivedili ani s'ťažnosti z 8. februára 2015 a 3. mája 2016 adresované predsedovi súdu.

3. Žiadané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 € s'ťažovateľ odôvodnil utrpenou majetkovou a nemajetkovou ujmom a psychickou záťažou majúcou vplyv na jeho celkový zdravotný stav.

4. Na základe uvedeného s'ťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd v Trenčíne v konaní pod sp. zn. 11 C/274/2010 porušuje základné právo [REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci efektívne a bez zbytočných súdnych priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prerokovanie veci súdom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 10.000.- EUR, ktoré mu je Okresný súd v Trenčíne povinný zaplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd v Trenčíne je povinný zaplatiť advokátovi trovy právneho zastúpenia pred ústavným súdom.“

5. Ústavný súd vysporiadajúc sa podrobne s dôvodmi s'ťažnosti uznesením č. k. III. ÚS 781/2016-13 z 8. novembra 2016 prijal s'ťažnosť s'ťažovateľa na ďalšie konanie.

6. Na základe výzvy ústavného súdu zo 7. decembra 2016 predložil vyjadrenie k s'ťažnosti predseda Okresného súdu Trenčín podaním z 19. decembra 2016 pod sp. zn. Spr 962/2016. Opísal priebeh doterajšieho konania s dôrazom na to, že vo veci je stanovený termín pojednávania na 2. február 2017. Uviedol, že v danom prípade nejde o právne zložitú vec, ale čiastočne je možné považovať ju za zložitú skutkovo, pretože pre rozhodnutie vo veci bolo potrebné znalecké dokazovanie. Prekážky postupu súdu v konaní nevzhliadol a vyslovil názor, že vo veci sa koná plynule a priebežne. Správanie s'ťažovateľa ako účastníka konania posúdil predseda okresného súdu ako čiastočne spôsobujúce priet'ah v konaní, keďže s'ťažovateľ sa dvakrát nedostavil na pojednávanie, odvolal sa proti nariadenému znaleckému dokazovaniu a žiadal o prerušenie konania, o ktorom procesnom návrhu bolo

potrebné rozhodnúť. Sťažovateľom žiadané finančné zadost'učinenie považoval okresný súd za neprimerane vysoké v porovnaní s hodnotou sporu a jeho dĺžkou.

7. So súhlasom účastníkov konania ústavný súd upustil od ústneho pojednávania v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pretože po oboznámení sa s obsahom spisu a vyjadrením okresného súdu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

10. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Ústavný súd vychádzajúc z formulácie ustanovení čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru konštatuje, že ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov poskytovania práva na súdnu ochranu s ochranou práv podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú

odlišnosť (III. ÚS 24/2010), v dôsledku čoho neexistuje prekážka posúdenia ich porušenia použitím rovnakých kritérií.

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom týchto základných práv je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie alebo v ktorom sa ocitol účastník konania na wžalovanej strane.

14. Pri posudzovaní otázky, či v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

15. Namietané konanie prebiehalo dosiaľ z prevažnej väčšiny za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok s účinnosťou do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“), ktorý v § 6 prikazoval súdu v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovať tak,

aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Povinnosť súdu vec rýchlo prejednať a rozhodnúť vyplývala aj z § 100 ods. 1 OSP a z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

16. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

17. Predmetom namietaného konania pred okresným súdom je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, čo predstavuje bežnú agendu súdov. Vec preto nie je možné považovať za právne zložitú. Ústavný súd nepopiera, že v okolnostiach prípadu dĺžka konania bola ovplyvnená faktickou zložitou vecí spočívajúcou vo vykonaní znaleckého dokazovania.

18. Pre posúdenie dôvodnosti sťažnosti z pohľadu ďalších kritérií, teda z pohľadu správania sa sťažovateľa ako účastníka konania a z pohľadu postupu súdu bolo rozhodujúce oboznámiť sa so spisom okresného súdu sp. zn. 11C 274/2010. Ústavný súd z jeho obsahu zistil, že predmetom konania je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, v ktorom vystupuje ako žalobca [REDACTED] a žalovaným je sťažovateľ. Podstatnými sú tieto časové údaje:

- 13. september 2010 – konanie začaté na Okresnom súde Trenčín postúpením veci z Okresného súdu Trnava,
- 15. november 2010 – doručené vyjadrenie sťažovateľa k žalobe,
- 4. október 2011 – termín pojednávania; pojednávanie odročené pre ospravedlnenie sťažovateľa,

- 11. november 2011 – termín pojednávania; pojednávanie odročené na 16. december 2011,
- 16. december 2011 – termín pojednávania; pojednávanie odročené na neurčito na účel znaleckého dokazovania,
- 12. október 2012 – uznesenie o prerušení konania do skončenia konania vedeného pod sp. zn. 11C 350/2010,
- 14. december 2013 – nariadené pojednávanie na 6. február 2014,
- 20. január 2014 – ospravedlnenie sťažovateľa z neúčasti na pojednávaní s návrhom na prerušenie konania,
- 6. február 2014 – termín pojednávania; odročené na neurčito na účel znaleckého dokazovania,
- 12. december 2014 – uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania,
- 20. február 2015 – odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania,
- 11. máj 2015 – spis predložený odvolaciemu súdu,
- 2. júl 2015 – spis vrátený okresnému súdu z dôvodu jeho predčasného predloženia (dosiaľ nerozhodnuté o návrhu na prerušenie konania z 20. januára 2014),
- 28. september 2015 – zamietnutý návrh sťažovateľa na prerušenie konania,
- 10. december 2015 – spis opäť predložený odvolaciemu súdu,
- 26. január 2016 – spis vrátený z odvolacieho súdu,
- 3. marec 2016 – okresnému súdu doručené oznámenie ustanoveného znalca o ukončení jeho znaleckej činnosti,
- 6. máj 2016 – uznesenie o zmene znalca,
- 31. máj 2016 – doručený súdu vypracovaný znalecký posudok,
- 7. júl 2016 – uznesenie o priznaní znaleckej odmeny,
- 2. február 2017 – termín pojednávania; odročené na účel vyhlásenia rozsudku na 28. február 2017,
- 28. február 2017 – vyhlásený rozsudok; doručovaný 7. marca 2017 elektronicky a poštou,
- 10. apríl 2017 – odvolanie sťažovateľa proti rozsudku,
- 11. apríl 2017 – opravné uznesenie; oprava čísla strany rozsudku,

- 26. apríl 2017 – zaslané odvolanie žalobcovi na vyjadrenie,
- 2. máj 2017 – predložené vyjadrenie žalobcu k odvolaniu sťažovateľa,
- 4. júl 2017 – zaslaný rovnopis vyjadrenia žalobcu sťažovateľovi,
- 9. august 2017 – predložené vyjadrenie sťažovateľa,
- 17. august 2017 – zaslané vyjadrenie sťažovateľa žalobcovi,
- 5. september 2017 – predložené vyjadrenie žalobcu,
- 27. september 2017 – zaslané sťažovateľovi na vyjadrenie,
- 25. október 2017 – predložené vyjadrenie sťažovateľa.

19. S poukazom na uvedené ústavný súd konštatuje čiastočný podiel sťažovateľa na dĺžke konania. Pojednávania nariadené na 4. október 2011 a 20. január 2014 boli totižto odročené z dôvodov na strane sťažovateľa. Okresný súd tiež vyhovel návrhu sťažovateľa na prerušenie konania do právoplatného skončenia konania prebiehajúceho pod sp. zn. 11 C 350/2010, ktoré však bolo zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku sťažovateľom ako žalobcom. Prerušenie konania tak trvalo od 12. októbra 2012 do 14. decembra 2013, keď bol nariadený termín pojednávania na 6. február 2014. Javí sa tak, že snahou sťažovateľa nebolo konanie, ktoré je predmetom preskúmania v tomto konaní pred ústavným súdom, urýchliť. Potvrďuje to aj skutočnosť, že sťažovateľ podal opakovaný návrh na prerušenie konania 20. januára 2014, ktorý však bol právoplatne zamietnutý.

20. Samotná činnosť okresného súdu bola vyhodnotená ústavným súdom ako zdĺhavá a čiastočne neefektívna. Za neprimeraný čas nečinnosti je potrebné považovať obdobie od 15. novembra 2010, keď mal okresný súd k dispozícii potrebné dôkazy a vyjadrenie protistrany, do 4. októbra 2011, keď sa uskutočnilo vo veci prvé pojednávanie. Nesústredenú a časovo neprimeranú činnosť okresného súdu vzhľadom na ústavný súd v jeho postupe pri nariadovaní znaleckého dokazovania. Dňa 16. decembra 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na účel nariadenia znaleckého dokazovania. K uvedenému procesnému úkonu okresný súd nepristúpil, ale po uplynutí viac ako jedného roka konanie prerušil. V konaní pokračoval okresný súd 14. decembra 2013, keď nariadil termín pojednávania na 6. február 2014, ktoré bolo tiež odročené na účel znaleckého dokazovania. Znalecké dokazovanie bolo nariadené uznesením z 12. decembra 2014.

Z uvedeného priebehu konania vyplynulo, že okresný súd nariad'oval znalecké dokazovanie tri roky a po prirátaní ďalšieho obdobia samotného výkonu znaleckej činnosti (vrátane zmeny v osobe znalca) v trvaní jedného roka a piatich mesiacov trvalo vykonanie tohto dôkazu štyri roky a päť mesiacov, čo je z ústavného hľadiska neprípustné.

21. Vychádzajúc z ustálenej judikatúry ústavného súdu zbytočné pried'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu stavu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 182/08).

22. Uvedené skutočnosti vyúsťujú do záveru, že základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 274/2010 porušené boli (výrok v bode 1 nálezu).

23. Vychádzajúc z doterajšieho priebehu konania okresného súdu a skutočnosti, že vec nie je dosiaľ právoplatne skončená, prikázal ústavný súd okresnému súdu v súlade s čl. 127 ods. 2 druhou vetou ústavy konať bez zbytočných pried'ahov a odstrániť tak stav právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovateľ nachádza (výrok v bode 2 nálezu).

III.

24. S'ťažovateľ žiadal priznať aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €. Svoj nárok zdôvodnil utrpenou majetkovou a nemajetkovou ujmom a psychickou záťažou majúcou vplyv na jeho celkový zdravotný stav.

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie v sume 1 000 € (výrok v bode 3 nálezu) z dôvodu, že sám sťažovateľ si musel byť vedomý, že jeho návrhmi na prerušenie konania a ospravedlnením z termínov pojednávania môže dôjsť k predĺženiu konania, čo sa aj reálne stalo. Sťažovateľ preto má svoj podiel na celkovej dĺžke konania, čo bolo ústavným súdom zohľadnené pri priznaní finančného zadostučinenia. Týmto ústavný súd nepopiera právo sťažovateľa uplatniť procesné práva priznané mu zákonom (Civilný sporový poriadok), len dáva do pozornosti časové dôsledky uplatnenia týchto práv.

27. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

28. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania v sume 363,79 € za dva úkony právnej služby, a to za prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v súlade s § 11 ods. 3 vyhlášky pri 1/6 výpočtového základu na rok 2016 predstavuje sumu 143 € a režijný paušál sumu 8,58 €, čo spolu predstavuje sumu 303,16 €. Po pripočítaní 20 % DPH vo výške 60,63 € je celková odmena právnej služby 363,79 €. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

29. V súlade s čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobudne právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2017